

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: לימוד הפרשה

פרשת שמות

בס"ד | גיליון מס' 264

איזו משימה שבועית הפעילה כליות מסוכנות?

ואלה שמות... (א, א)

לאורך החיים, בהבטחה עוצמתית וחזקה החקוקה בסלע, בדברי חז"ל במסכת ברכות: 'כל המשלים פרשיותיו עם הציבור - מאריכים לו ימיו ושנותיו'. כך, פשוט, חד וחלק: לימוד הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום, מעניק אורך ימים ושנות חיים! את המסר הזה מגלה לנו 'בעל הטורים', חושף אותו מתוך הפסוק הפותח את פרשת השבוע ואת ספר שמות כולו. המילים 'ואלה שמות בני ישראל', הן ראשי תבות של המילים: 'אדם אשר לומד הסדר שנים מקרא ואחד תרגום בקול נעים ישיר יחיה שנים רבות ארוכים לעולם!'

מדהים! אריכות ימים מובטחת בהישג יד ממש, תלויה בנו לגמרי. כל מה שכדאי לעשות כדי לזכות בה, הוא לקיים כראוי הלכה פסוקה, לקרוא מדי שבוע את פרשת השבוע שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י. זה לא רק לימוד תורה בעל זכות כבירה, זה לא רק קיום הלכה ברורה, זו גם סגולה כפולה ומכופלת: גם לאיכות החיים ביראת שמים, וגם לאורך החיים, לתוספת שנים ארוכות ובריאות!

הבה נזכור, כי בדיני לזכות באוצר קסום, קרוב אלינו הדבר כל כך. כל יהודי יכול למצוא חומש, ופשוט ללמוד את פרשת השבוע, לקרוא את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום ולהבין בעזרת פירוש רש"י. בכך מוענקות לו מתנות יקרות ערך - לחיים עצמם וגם לאורכם. הבה נעשה זאת, הבה נלמד את הפרשה מדי שבוע, ונזכה ליהנות מאוצר התורה השבועי, למלא את ליבנו ביראת שמים, ולהאריך ימים ושנים מתוך נחת ובריאות!

ויטמין מאריך חיים!

בשעה שישבו ר' יצחק ורעייתו בחדר ההמתנה של הפרופסור, לא יכלו להעריך מה צופן להם העתיד, מה טמון בחובו. ר' יצחק הגיע עקב כמה כאבים שתקפו אותו לאחרונה, ובהמלצת הרופאים ערך סבב בדיקות מקיפות, שאת מסקנותיהן עמד להעלות על שולחנו של הפרופסור הנכבד.

הפרופסור היטיב את משקפיו, והחל בוחן בעיון ובדקדוק את הממצאים שלפניו. מרגע לרגע הפכו פניו חרושות קמטים, אותות של דאגה ניכרו היטב במצחו. הוא כחכח בגרונו שוב ושוב כמנסה למצוא את המילים הנכונות, ואז פתח ואמר: 'זה לא פשוט, זה לא פשוט...'

מסתבר, שכליה אחת מכליותיו של ר' יצחק הפכה למזוהמת, זיהום חמור ומסוכן. הכליות עודן מתפקדות, אך העובדה כי כליה אחת מזוהמת - מסכנת גם את הכליה השניה ומחייבת פעולה דחופה כדי להצילה. שלא כמו מי של"ע כליותיו פוסקות מלפתקד - ואז אין מנוס מטיפול דיאליזה או השתלת כליה, הרי שבמקרה של ר' יצחק - עוד ניתן להציל לפחות כליה אחת, אולם נדרשת פעולה מהירה ודחופה...

הפעולה הנדרשת היא ניתוח מסובך, שכרוכים בו סיכונים לא פשוטים. יש לכרות את הכליה הנגועה, ולהותיר את הכליה השניה על כנה, מתוך תקווה שהזיהום טרם עבר

הדור בו אנו חיים, האווירה השוררת בחצותינו בתקופתנו, סגנון החיים מרובה הטרדות והמטלות המאפיין את החיים כיום, יוצרים רקע המאפשר ליצר הרע להשתולל באין מפריע, להעמיד בפנינו נסיונות ואתגרים לא פשוטים. כל יהודי, צעיר כמבוגר, נער כזקן, תלמיד חכם כמו עם הארץ, סובלים מנגישות בלתי נסבלת אל פיתוי היצר ותעלוליו, וחייהם-חינוך הם מסכת של התמודדות, תוך מאמץ אינסופי להישאר חזקים, יציבים ואיתנים באמונה תמימה בבורא כל עולמים.

בזמנים כאלה, כל יהודי מחפש את הדרך הבטוחה, חבל ההצלה, העמוד האיתן עליו ניתן להישען. איך אפשר להבטיח חיי אמונה תמימים מתובלים ביראת שמים טהורה, איך ניתן להפנים אל הלב והנפש כמויות של יראת שמים מזוקקת, שתמלא אותנו בכוחות, עיזוז ועוצמה לעמוד מול גלי הנסיונות הללו? מה נוכל לעשות כדי לייצר לעצמנו 'פוליסת ביטוח' מפני היצר, וכיצד נוכל להתמלא באנרגיה להילחם בפיתויים ובנסיונות, ולעלות ולהתעלות במעלות יראת ה'!?

את השאלות הללו, שאל אחד מתלמידי הרה"ק בעל ה'כתב סופר' זי"ע, כשנסע פעם אל הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע. הוא לא ביקש ברכה לבריאות או לעשירות, לא שאל שאלה בנוגע לילדיו או לפרנסתו. רק דבר אחד ביקש: עצה ליראת שמים בדור מלא בנסיונות, ברכה להצליח לעמוד מול כל פיתוי היצר. תשובת הרה"ק מצאנו הפתיעה:

על יראת שמים - צריך לעמוד לבד, אי אפשר לברך לזכות בה, שכן 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'. אבל יש סגולה אחת, שיש לה כח, שטמונה בה עוצמה למלא את הבטריה של הנשמה היהודית ביראת שמים טהורה. והיא:

לקרוא מדי ערב שבת את פרשת השבוע. זו הסגולה!

כלומר, ללימוד הפרשה מדי שבוע, יש את הכח הזה - למלא את לב היהודי ביראת שמים, להעניק לנו כוחות להתמודד מול היצר. יראת שמים דורשת עמל רב, עמידה מול היצר, מלחמה עיקשת. אם מחפשים נשק למלחמה

הזו, אם רוצים למלא את הלב בדלק במסע החיים - הכלי הוא לימוד הפרשה. זה מה שמביא יראת שמים, זה מה שנותן כוחות!

ובנוסף למתנה הרוחנית העילאית הזו הניתנת לכל לומד את פרשת השבוע, הרי שבלימוד הפרשה באופן של שניים מקרא ואחד תרגום, ובתוספת לימוד רש"י על סדר הפרשה כפי שנפסק בשולחן ערוך או"ח סימן רפ"ה, יש גם סגולה לאריכות ימים. הבה נחשב, כמה מאמץ אנשים משקיעים בהענקת אורך ימים לעצמם, משנים את הרגלי האכילה שלהם, מסגלים לעצמם פעילויות גופניות, צורכים ויטמינים בעלויות גבוהות - והכל כדי להרוויח עוד כמה שנות חיים, היקרים לנו מפז.

והנה, קריאת שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י, בנוסף לשיפור העצום באיכות החיים - במילוי הלב במבועי יראת שמים כאמור, מעניקה גם שיפור עצום

המפתח לאמונה!

חיזוק האמונה בלבנו, זו משימת החיים שלנו. כשמחד גיסא הנסיונות כה גדולים ואתגרי החיים כה מורכבים, ומאידיך גיסא אנו חיים בדור של 'הסתר פנים' - מתקשים לחוש ולהרגיש את יד ה' המלווה אותנו, כל יהודי שואף להתחזק באמונה תמימה, בביטחון עוצמתי, שיעניקו לו כוחות לעבור את כל המשברים והגלים, שימלאו את לבו בשלווה ורוגע. אבל זה לא קל...

יש דרך אחת שעובדת. עצה טובה שמצליחה, כלי שמבטיח להתחזק באמונה תמימה. והעצה היעוצה לחזק האמונה בלב האדם, היא ללמוד את הפרשה כולה עם פירוש רש"י ולדקדק בזה היטב! - כותב ה'חפץ חיים' זצ"ל בספר 'זכור למרים', פותח צוהר ומפנה אלומת אור לעומק נבכי ליבנו...

כשה'חפץ חיים' נותן עצה טובה, ובפרט בנושא שכה חשוב לכולנו - להתמלא באמונה ה', כדאי מאוד להקשיב. ללמוד הפרשה כולה מדי שבוע, להוסיף פירוש רש"י, להבין ולהפנים היטב את הלימוד - זו העצה, זו הדרך, זה הכלי. הבה נחזיק בעצה זו ונקיימה היטב, ונזכה!

מהכליה הראשונה לשניה. הניתוח מורכב וסבוך, יש לעשותו במהירות האפשרית, הוא דורש התאוששות ארוכה וחודשים של אנטיביוטיקה. וגם ככלות כל אלה, איש לא יכול להתחייב שהניתוח יצליח, ומי יודע לכמה זמן יועיל. אולם נראה כי זהו הסיכוי היחיד להציל לפחות כליה אחת!

ר' יצחק ורעייתו שומעים את הדברים, ומחליטים מיד שעל כגון דא אמרו חז"ל שיש ליטול עצה מן החכמים. הוא פונה אל כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, ומיד בכניסתו לחדר הרבי - הוא פורץ בבכי מר. מספר על כך שבסך הכל הוא צעיר לימים, יש לו משפחה גדולה, הוא מרגיש שזה מוקדם מדי להפוך לחולה דיאליזה... גם הניתוח לא באמת מבטיח הצלחה גדולה, אין לדעת מה יהיו תוצאותיו, ולכמה זמן יועיל...

הרבי האזין לדברים בקשב רב, ובעיניו הטובות נקוו דמעות של השתתפות בצער. היטב הכיר את ר' יצחק זה ואת משפחתו התלויה בו, וחש את הכאב העולה מכל מילה ומשפט שאמר. הוא נאחז שרעפים, הרהר שעה ארוכה, ולפתע פתח ושאל שאלה שנראית שלא ממין העניין:

'אמור לי ר' יצחק, האם אתה מקפיד לקרוא מדי שבוע את הפרשה כולה שניים מקרא ואחד תרגום? האם אתה משלים את קריאת הפרשה עם הציבור כראוי?'

ר' יצחק הופתע מהשאלה, אולם אמר את האמת: 'לא, השיב כשהוא נאנח, אני מאוד עסוק כל ימות השבוע, ובסוף השבוע, כשיש לי פנאי למשפחה ולילדים, לא תמיד אני מספיק. כך שלפעמים אני מתרשל במשימה זו...' - השיב בשקט, ונאנח שוב.

'עצה טובה אעוצה לך' - נענה הרבי ואמר, 'העצה אינה שלי, חקוקה היא בדברי חז"ל. המשלים את קריאת הפרשה עם הציבור - מאריכים לו את ימיו ושנותיו. בעומדך בפני הליך רפואי מסכן חיים, עצתי לך כי תקבל על עצמך להקפיד לקרוא את הפרשה כולה מדי שבוע, שניים מקרא ואחד תרגום, באופן קבוע ובלי להתרשל. רגע לפני כניסה לניתוח שסכנת חיים כרוכה בו, הצטייד בפוליסת ביטוח שתבטיח לך אריכות ימים!'

הרבי סיים את דבריו, נפרד מר' יצחק בברכה חמה, ור' יצחק החל להתכונן לקראת הניתוח. שלושה שבועות ניתנו לו עד הניתוח, בשלושתם קרא את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום, והבטיח בלי נדר כי כך יעשה מדי שבוע, בלי להתרשל ובלי להתעצל...

אולי למותר לציין, כי לא רק שהניתוח הצליח מעל ומעבר, ר' יצחק עודו חי עמנו, ולא שמע על אף בעיה בכליתו מאז. או כפי שהוא בעצמו אומר: 'הניתוח הצליח, אבל אפילו הרופאים לא אמרו שהוא יבטיח שקט מהכליות לאורך כל החיים, למשך כמה עשורים. זה בוודאי בזכות אותה קבלה טובה שנלוותה לניתוח, וקריאת שניים מקרא ואחד תרגום מדי שבוע - פוליסת החיים שלי!'

סיפור פלאי זה, המובא בספר 'כצאת השמש' מתולדות הרה"ק מתולדות אהרן זי"ע, מזמין את כלנו לראות בעיני רוחנו את דמותו של ר' יצחק, יהודי שכבר קרוב לארבעים שנה כליתו מתפקדות נהדר, למרות שניבאו לו מהן צרות צרורות. זה לא שהרופאים שהעריכו את מצב כליתו טעו כל כך, אלא שר' יצחק הצטייד בפוליסת ביטוח חזקה ועוצמתית, ייחודית ובעלת השפעה, שהבטיחה וממשיכה להעניק לו אורך ימים.

אין מישהו מאיתנו שאינו חפץ בברכה לאריכות ימים, לבריאות איתנה, לחיים ארוכים וברוכים. בידינו לזכות בפוליסת ביטוח חיים אמיתית, שתבטיח לנו אריכות ימים ושנים. הבה נקפיד על קריאת הפרשה מדי שבוע שניים מקרא ואחד תרגום, נוסיף ללמוד את פירוש רש"י כדי לקיים את ההלכה הזו כראוי, ונזכה לאורך ימים ושובע שמחות!

דרמה בהיכל הישיבה!

הישיבה שהתנוססה לתפארה בחוסט שבהונגריה, נחשבה לישיבה גדולה ומכובדת שטובי הכוחות והמוחות הלמדניים בהונגריה של אותה תקופה התקבצו אליה. בראשה עמד הרה"ק בעל ה'ערוגת הבושם' זי"ע, האציל מהודו ולמדנותו, צדקותו וחסידותו, על כלל תלמידי הישיבה והמסתופפים בצילה.

באחד הימים נודע כי הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע עומד לבקר בסביבה, ובעל ה'ערוגת הבושם' שלח להזמין את הרבי לבוא אל היכל הישיבה, להתרשם מתלמידיה ולחוות את דעתו עליה. ואכן, הרבי הגיע לישיבה והשתנה בה שעה ארוכה, שוחח עם התלמידים ותהה על קנקנם, ובסיום הביקור בהיכל הישיבה ובמבואותיה, ביקש המארח מהרבי לשמוע את חוות דעתו על הישיבה ותלמידיה.

'אמת כי התלמידים מופלאים ומופלאים בידיעת התורה, עוסקים הם בתורה בחשק ובמרץ, קונים בה קניינים ובקיאים בה היטב' - אמר הרבי בחיוך, שתק לרגע, ואז הנחית מהלומה על לבו של המארח: 'אולם כמדומני, שיש ביניהם כאלה שאינם יראי שמים. על פניו נראה כי יראת השם אינה חשובה בעיניהם!'

המארח, בעל ה'ערוגת הבושם', התחלחל. ברי היה לו כי מילים אלה של הרבי נאמרות לאחר בחינה מדוקדקת, שהרי הרבי 'מבין' ביראת שמים היטב היטב... הוא נבהל וביקש לדעת במה דברים אמורים.

'אני מרגיש, שלפחות חלקם אינם לומדים מדי שבוע את פרשת השבוע שניים מקרא ואחד תרגום. אני רואה את חיסרון לימוד זה ניכר מפניהם, חוט של יראת שמים אינו נסוך עליהם...'

לאחר שהרה"ק רבי מרדכי עזב את חוסט, מיהר ראש הישיבה לכנס את תלמידי ובייר את הנושא לעומקו. מסתבר, שהואיל והמבחן השבועי היה נערך בשעות המאוחרות של ימי ששי, עסקו התלמידים בהכנות לקראת המבחן השבועי, ולא הספיקו ללמוד שניים מקרא ואחד תרגום - כפי שנפסק בהלכה וכפי שמתבקש מכל יהודי!

ואת עובדה זו לא הצליחו להסתייר, כי אי לימוד 'שניים מקרא ואחד תרגום' - בקע מפניהם, זרח מעיניהם, היה ניכר עליהם היטב. הרבי היטיב להבחין כי חסירה כאן יראת שמים, אות וסימן לאי קריאת הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום!

מאז, היה מרבה בעל ה'ערוגת הבושם' לעורר את תלמידיו ולעודדם ללמוד כראוי את הפרשה מדי שבוע, באומרו כי לימוד הפרשה מטמיע בלב יראת שמים טהורה, יהודי אינו יכול לוותר על ההזדמנות למלא את לבו ונפשו באוצר של יראת ה'!

סיפור נורא הוד זה, המופיע בספר 'תולדות ערוגת הבושם' מאיר וקורא גם לנו: כל יהודי חפץ להתחזק ביראת שמים, למלא את לבו ונפשו בכוחות להתמודד מול הנסיגות ופיתויי היצר. קרוב אלינו הדבר כל כך, דורש רק כמה שעות בודדות מדי שבוע: ללמוד את הפרשה כולה שניים מקרא ואחד תרגום, להוסיף פירוש רש"י כדי לקיים את ההלכה כראוי, ולהטעין את הנשמה היהודית בכוחות ואנרגיות לעמידה בכל אתגריה, לנצחון בכל הנסיגות המתציבים מולה!

הבה נקיים את ההלכה הפסוקה הזו. עתה, בתחילתו של חומש חדש, זו הזדמנות נאותה להצטרף ללימוד העולמי של 'שניים מקרא ואחד תרגום', לקחת חלק ונחלה בזכות העילאית הזו. וככל שנוזה לאמץ את הלימוד הזה, להקפיד עליו בעקביות, לא לוותר אף שבוע, להשלים את קריאת הפרשה כראוי - כך נזכה למלא את ליבנו ונפשנו באוצר של יראת שמים, ונזכה לאריכות ימים וחיים ארוכים וטובים!

שני לקחים מהפסקה אחת!

יושב היה כ"ק האדמו"ר מצעשינוב זי"ע בחדרו, ועוסק בלימוד פרשת השבוע שניים מקרא ואחד תרגום, כדרכו בקודש מדי יום ששי. לפתע הגיע לביתו חתן שביקש להתברך מהרבי בעיצומם של ימי השבע ברכות, ונקש על הדלת. הרבי כבר עמד בסוף הפרשה, שלושה פסוקים לפני סופה, והנה ניצב לו חתן לנגד עיניו, מבקש את ברכתו...

הרבי הקפיד על מה שפסק בעל 'הבאר היטב', שאסור להפסיק בדיבור באמצע קריאת הפרשה, ולכן נהג ללמוד את הפרשה ברצף אחד. אולם הפעם, הרי ניצב מולו חתן בעיצומם של ימי שמחתו, וכי הוא יכול לעכב חתן? וכי אפשר לתת לו להמתין בעיצומם של ימי השבע ברכות? ומנגד - הרי הוא אוזח ממש בסוף הפרשה, האם יפסיק בדיבור עתה?

הרבי הרהר לרגע, וקיבל את החתן במאור פנים. שוחח עמו, בירכו בחום, הרעיף עליו ברכות טוב לרוב לבניין בית נאמן בישראל ולדורות ישרים מבורכים. כשנפרד מהחתן, שב והחל ללמוד את הפרשה מתחילתה, כדי ללמוד את כולה ברצף אחד, כדרכו!

באותה עת, עמד תלמידו הרה"ק רבי איציק'ל מפשווארסק זי"ע, וצפה מן הצד בנעשה, עקב בדריכות אחר תהלוכות רבו. לימים סיפר, כי באותו מעמד למד שני לקחים לחיים: האחד - כמה חשוב לשמח חתן ולמנוע ממנו טירחה או המתנה, אפילו מועטה ופעוטה. והשני - כמה יש להקפיד על קריאת הפרשה ברצף אחד ללא הפסקה בדיבור, עד כדי שגם כאשר הרבי הפסיק כמה פסוקים לפני הסוף - שב לתחילת הפרשה והחל לקרוא בשנית מתחילתה...

סיפור מופלא זה המופיע בזמירות שבת 'לעטר פתורא' לבית צעשינוב, מאיר אלומת אור נוספת להשלמת לימוד הפרשה כראוי: ללמוד את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש רש"י, ובלי הפסקות בדיבור. כך, כשההלכה הזו מקויימת במלואה והסגולה מושלמת - נזכה לאוצרות הקסומים שהיא מביאה בכנפיה, יראת שמים ואריכות ימים!